

“Anayasa’nın 130. maddesinde üniversite, ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretimin, bilimsel araştırmaların, yayın ve danışmanlığın yapıldığı, ülkeye ve insanlığa hizmet eden kurum olarak nitelendirilip bilimsel ve idari özerkliğe sahip kılınmak suretiyle diğer kamu kurumlarından farklı değerlendirilmiştir.

Anılan maddenin öğretim elemanlarının Yükseköğretim Kurulunun veya üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmayacakları yönündeki yedinci fıkrası ile öğretim elemanlarının görevleri, atanmaları, yükselmeleri ve disiplin işleri gibi birçok hususun kanunla düzenleneceğini belirten dokuzuncu fıkrası gözetildiğinde öğretim elemanları yönünden diğer kamu görevlilerine nazaran daha güvenceli bir personel rejiminin öngörüldüğü anlaşılmaktadır (aynı yönde bkz. AYM, E.2017/33, K.2019/20, 10/04/2019, § 27).

Anayasa’nın söz konusu maddesinde belirtilen bilimsel özerklik kavramı, yargı içtihatları ve öğretide, bilimsel çalışmaların amacına uygun şekilde yürütülebilmesinin olmazsa olmaz koşulu olarak görülmekte ve öğretim elemanlarının ekonomik, siyasi veya diğer başka yönlerden nüfuz sahibi bulunan kişi ve kurumların baskısı, yönlendirmesi olmadan ve toplumda genel olarak hâkim olan düşünce ve kabuller doğrultusunda sonuçlara varmak gibi bir zorunluluk hissetmeden, sadece bilimsel ölçütler ve etik kurallar çerçevesinde eğitim-öğretim, araştırma ve yayın yapabilme imkânlarına sahip bulunmaları biçiminde açıklanmaktadır (aynı yönde bkz. AYM, E.2017/33, K.2019/20, 10/04/2019, § 70).

Anayasa’nın 132. maddesinde ise “Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatına bağlı yükseköğretim kurumları özel kanunlarının hükümlerine tabidir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu bağlamda, Milli Savunma Üniversitesi 09/11/2016 tarih ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun’la kurulmuştur. Anılan Kanun’un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık bünyesinde Millî Savunma Üniversitesi adıyla yeni bir üniversitenin kurulduğu belirtilmiş, (2) numaralı fıkrasında da Üniversitenin rektörlüğe bağlı olarak kurmay subay yetiştirmek ve lisansüstü eğitim vermek amacıyla yeni kurulan enstitülerden, Kara, Deniz ve Hava Harp Okullarından, astsubay meslek yüksekokulları ile yabancı diller ve savunma ile ilgili diğer yüksekokullardan oluşacağı hükme bağlanmıştır.

Kanun’un 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında harp okullarının Üniversite bünyesinde ve denetiminde kendi özel kanunlarına göre faaliyet göstereceği belirtilmiştir.

11/5/2000 tarih ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu’nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde harp okulu; Kara Harp Okulu, Deniz Harp Okulu ve Hava Harp Okulu olup Bakanlık kuruluşunda, Atatürk ilkelerine bağlı ve askeri değerleri haiz muvazzaf subay yetiştiren; eğitim ve öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, bilimsel özerkliğe sahip bir yükseköğretim kurumu olarak tanımlanmıştır.

Dolayısıyla askerî personel yetiştirmek üzere kurulan ve 6756 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikler öncesi doğrudan Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) bağlı olan, anılan değişiklikler sonrasında ise hiyerarşik olarak TSK’ya bağlı olmamakla birlikte görevleri, organları ve işleyişi itibarıyla TSK ile doğrudan ilgili olan Üniversitenin, Anayasa’nın 132. maddesinde

kapsamında bir yükseköğretim kurumu olduğu anlaşılmaktadır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2022/62, K.2022/95, 20/7/2022, §§ 18-21).

Ancak bir yükseköğretim kurumunun Anayasa'nın 132. maddesinin kapsamına girmesi onun bilimsel özerklikten tamamen mahrum bırakıldığı anlamına gelmemektedir. Nitekim Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında yer alan kurumlar da yükseköğretim kurumu olarak nitelendirilmiştir. Bir yükseköğretim kurumunun asgari seviyede bilimsel özerkliğe sahip olması ise yükseköğretim kurumu olmanın bir gereğidir.

Anayasa'nın 27. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." hükmüne yer verilmesiyle bilim ve sanat özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Söz konusu güvence herkes için öngörülmüş olmakla birlikte yükseköğretim kurumu niteliğindeki bir kuruluş bünyesinde ifa edilen görevin kapsam ve niteliği gözetildiğinde bilimsel özerklik temelinde görev yapan öğretim elemanlığı ile bilim ve sanat özgürlüğü arasında daha yakın bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir (aynı yönde bkz. AYM, E.2017/33, K.2019/20, 10/04/2019, § 30).

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir.

Bakılan uyuşmazlıkta; her ne kadar "2547 sayılı Kanunda yer alan diğer disiplinsizlikleri işleyen sözleşmeli veya atamalı öğretim elemanlarına yükseköğretim mevzuatı uyarınca verilen disiplin cezaları uygulanır" kuralına da yer verilmiş ise de, gerek 4566 sayılı Kanun'da ve gerekse 6756 sayılı Kanun'da yer alan atıf nedeniyle 657 sayılı Kanun'un disipline ilişkin hükümleri Kara Harp Okulunda istihdam edilen öğretim elemanları hakkında uygulanabilir hâle gelmiştir.

Başka bir ifadeyle Kara Harp Okulunda istihdam edilen öğretim elemanları hakkında 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinde sayılan fiillerin tamamından disiplin sorumluluğuna gidilebilecektir. Ancak söz konusu fiillerin bir kısmının öğretim elemanlarına uygulanması anayasal bakımdan sorunlara yol açacak niteliktedir.

Şöyle ki 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin (m) alt bendinde "Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek" kınama cezasını gerektiren fiiller arasında sayılmıştır. Söz konusu alt bentte herhangi bir ayırım ya da sınırlamaya yer verilmemesi nedeniyle bilimsel nitelik arz etmeyen konular ya da üniversite tüzel kişiliği adına yapılan açıklamalar dışında kalan bilimsel alana ilişkin açıklamaların da yaptırıma tabi kılındığı anlaşılmaktadır. Bir öğretim elemanının bilimsel faaliyet alanına ilişkin bir konuda basın veya medya aracılığıyla kamuoyuna açıklamada bulunmasının disiplin yaptırımına bağlanması Anayasa'nın 27. maddesinde güvence altına alınan bilim hürriyeti ile bağdaşmamaktadır.

Anayasa'nın 68. maddesinin altıncı fıkrasında da "Yükseköğretim elemanlarının siyasî partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanun bu elemanların, siyasî partilerin

merkez organları dışında kalan parti görevi almalarına cevaz veremez ve parti üyesi yükseköğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında uyacakları esasları belirler.” hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda 2547 sayılı Kanun’un 59. maddesinde parti faaliyetinde bulunmamak, parti propagandası yapmamak ve birtakım idari görevlerde bulunmamak kaydıyla yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının siyasi partilere üye olabilecekleri düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun’un öğretim elemanları hakkında uygulanması öngörülen 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (c) alt bendine göre ise siyasi partiye girmek devlet memurluğundan çıkarılmayı gerektiren fiiller arasında gösterilmiştir. Dava konusu ibare yoluyla da anılan fiil 2547 sayılı Kanun kapsamında kamu görevinden çıkarma cezasını gerektirmektedir. Diğer taraftan 2547 sayılı Kanun’un 53. maddesinin (b) fıkrasının (4) numaralı bendinin (1) alt bendinde “Kanunların izin verdiği haller dışında siyasi partilere üye olma” fiili kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezasının dayanağı olarak gösterilmiştir.

Bu yönüyle Anayasa’nın öğretim elemanlarına yasaklamadığı siyasi partilere üye olma fiilinin dava konusu ibareler yoluyla 2547 sayılı Kanun kapsamında kamu görevinden çıkarma cezasının dayanağı sayılması, aynı fiilin kanunların izin verdiği hâller dışında işlenmesinin ise kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezasının sebeplerinden birini oluşturması hem Anayasa ile çelişmekte hem de Kanun’da aynı fiili yaptırıma bağlayan farklı hükümlerin varlığından dolayı öğretim elemanlarına hangi yaptırımın uygulanacağı hususunda belirsizliklere neden olmaktadır.

657 sayılı Kanun’un 125. maddesinde sayılan fiiller esas olarak devlet memurları için öngörülmüş olduğundan anılan fiillerin bir kısmı gerek içerik gerekse kullanılan kavramlar ve ifade tarzı itibarıyla öğretim elemanlığı görevinin kapsam ve niteliğiyle örtüşmemektedir. Nitekim kullanılan kavramlar noktasında ortaya çıkan bazı uyumsuzlukları kanun koyucunun da öngördüğü anlaşılmaktadır. Örneğin 657 sayılı Kanun’un 125. maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (g) alt bendinde “Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunma” fiili devlet memurluğundan çıkarma cezasının nedeni olarak gösterilirken 2547 sayılı Kanun’un 53. maddesinin (b) fıkrasının (6) numaralı bendinin (c) alt bendinde “Kamu hizmeti veya öğretim elemanı sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunma” fiili kamu görevinden çıkarma cezasının nedeni olarak gösterilmiştir. Anılan bentte yer alan dava konusu ibareler nedeniyle her iki fiil de 2547 sayılı Kanun kapsamında görev yapan tüm kamu personeli yönünden kamu görevinden çıkarma cezasını gerektirmektedir. Aynı disiplin cezasına dayanak olan bu iki fiil arasında fiili işleyenlerin mesleki sıfatı dışında bir farklılık bulunmamaktadır. Kanun koyucunun yükseköğretim kurumlarında görev yapan tüm kamu personeline uygulanacağını öngördüğü bir fiilin memurluk sıfatına özgülenmiş olduğunu gözeterek öğretim elemanı sıfatına sahip olanlar yönünden aynı fiili ayrıca düzenleme gereği duyması kamu personel rejimine ilişkin dava konusu ibarelerden kaynaklanan kavramsal farklılıkların uygulamada oluşturabileceği belirsizlikleri önleme amacını göstermektedir.

Diğer taraftan devlet memuru vakarı, devlet memurunun itibar ve güven duygusu, devlet memuruna yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetler gibi salt devlet memurluğu sıfatına yönelik benzer ifadeler 125. maddedeki uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarını gerektiren fiillerin içeriğinde de bulunmaktadır. Ancak kanun koyucu bu fiiller yönünden öğretim elemanlarına özgü ayrıca bir düzenleme öngörmemiştir.

Kanun koyucunun kamu görevinden çıkarma cezasını düzenlediği bentte öğretim elemanı sıfatına açıkça yer veren ayrı bir fiil ihdas ederken diğer disiplin cezaları bakımından bu yöntemi izlemediği de gözönüne alındığında bu cezaları gerektiren fiillerin dava konusu ibareler yoluyla öğretim elemanları hakkında geçerli olup olmadığı hususu belirli ve öngörülebilir olmaktan uzaktır.

Öte yandan 657 sayılı Kanun'da uyarma cezasını gerektiren hâller arasında "Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek" ve "Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak" fiilleri yer almaktadır. Ancak hiyerarşiye dayalı ve sınırları daha net çizilebilen çalışma koşulları içinde görev yapan memurlar ile yürüttükleri hizmetin niteliği gereği Anayasa'da ayrıca düzenlenen ve bilimsel özerklik temelinde farklı bir konumda değerlendirilen öğretim elemanlarına kılık ve kıyafet ile çalışma saatlerinin belirlenmesi konusunda aynı ölçütlerin uygulanamayacağı açıktır. Bu nedenle öğretim elemanları hakkında kılık ve kıyafet ile çalışma saatleri ve biçiminin belirlenmesi konusunda memurlar için öngörülen düzenlemelerin aynen uygulanmasında Anayasa'nın 130. maddesine uygunluk bulunmamaktadır.

Bu durumda Kara Harp Okulu öğretim elemanlarının disiplin sorumluluğu kapsamına 657 sayılı Kanun'da sayılan fiillerin tamamının dâhil edilmesi, Anayasa'da öğretim elemanları için öngörülen güvencelerle örtüşmediği gibi gerek uygulayıcılar gerekse disiplin kurallarının muhatapları yönünden birtakım belirsizliklere de yol açtığından, aşağıda açıkça yer verilecek olan kanun maddelerinin Anayasa'nın 2., 27. ve 130. maddeleriyle bağdaşmadığı sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

4-) SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasanın 152. maddesinin birinci fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca, bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak kanun hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa tarafların bu konudaki iddia ve savunmalarını ve kendisini bu kaniya götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması öngörüldüğünden ve işbu davada uygulanacak kural olan;

A) 17.05.2000 tarih ve 24052 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu'nun 40. maddesinde yer alan, "(Değişik üçüncü fıkra: 22/5/2012-6318/74 md.) Harp okullarında görevlendirilen sivil öğretim elemanlarının özlük hakları, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre verilir. İstihdam esasları yönetmelikte belirlenmiş olan harp okullarında atamalı veya sözleşmeli olarak görevli öğretim elemanlarına, disiplin ve cezai hükümler ile bu Kanunda düzenlenmemiş diğer hak ve yükümlülükler açısından Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli sivil memurlara uygulanan mevzuat hükümleri tatbik edilir. (Ek cümle: 15/8/2017-KHK-694/110 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/106 md.) Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere ilave olarak; bunlara, 2547 sayılı Kanunda yer alan diğer disiplinsizlikleri işleyen sözleşmeli veya atamalı öğretim elemanlarına yükseköğretim mevzuatı uyarınca verilen disiplin cezaları uygulanır. Bunlar, Türk Silahlı Kuvvetleri sosyal tesislerinden ve kamu konutlarından görevlendirildikleri kadro derecesindeki subaylar gibi istifade ederler, askeri personel ile aralarındaki protokol münasebetlerinin düzenlenmesinde de aynı esas uygulanır." şeklindeki düzenlemenin;

1) "... harp okullarında atamalı veya sözleşmeli olarak görevli öğretim elemanlarına, disiplin ve cezai hükümler ile bu Kanunda düzenlenmemiş diğer hak ve yükümlülükler açısından Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli sivil memurlara uygulanan mevzuat hükümleri tatbik edilir." ibaresi "disiplin" yönünden sınırlı olmak üzere ve aynı maddenin;

2) "Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere ilave olarak;" ibaresinin,

B) 24.11.2016 tarih ve 29898 sayılı Resmi gazete'de yayımlanan 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun'un 8/A. maddesinde yer alan, "(Ek: 15/8/2017-KHK-694/178 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/172 md.) (1) Milli Savunma Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı eğitim kurumlarında görevli öğretim elemanlarına disiplin ve cezai hükümler açısından, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan sivil memurlara uygulanan hükümler tatbik edilir. Ayrıca 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere ilave olarak; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda yer alan diğer disiplinsizlikleri işleyen sözleşmeli veya atamalı öğretim elemanlarına yükseköğretim mevzuatında yer alan aynı neviden disiplin cezaları uygulanır." şeklindeki düzenlemenin;

1) "Milli Savunma Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı eğitim kurumlarında görevli öğretim elemanlarına disiplin ve cezai hükümler açısından, Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan sivil memurlara uygulanan hükümler tatbik edilir." ibaresi "disiplin" yönünden sınırlı olmak üzere ve aynı maddenin;

2) "Ayrıca 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere ilave olarak;" ibaresinin,

Anayasanın 2., 27. ve 130. maddesine;

Aykırı olduğu kanaatine varıldığından, anılan düzenlemelerin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin (ya da dava dosyasında mevcut olan tüm belgelerin UYAP'a taranmış olması kaydıyla UYAP üzerinden dava dosyasının Anayasa Mahkemesine erişime açılmasının) ve işbu kararın aslının Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar 5 (beş) ay süreyle davanın geri bırakılmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesince bir karar verilmemesi halinde, mevcut mevzuat hükümleri ile dosyadaki bilgi ve belgelere göre davanın görülmesine, kararın bir örneğinin taraflara tebliğine, 18/02/2026 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."